

ملا نصرالدین

№37. Цѣна 12 к. МОЛЛА НАСРЕДИНЪ

۳۷ قیمتى ۱۲ قېك

Линия С. Быхова

— آ بالام! بو گوزل لکده قز نيه ايندى به کيى ايوده قلوب لره ويرمه مسگز?
 — زمانه نك باشى باتسون، هيچ داها گوزل لکه باخان وارمى؟ هر کس گير، ايله قول سوروشور که - وادى
 زادى نجه دى، يازى يوزى بيليرمى؟

آده کابلا حیدر! باغ او قاباقدا گیدن منیم آروادیمدر، دوتوزک قزی سحر دن آخشامه کمی ایشلیور، هیچ یورولور.

عرفان . تالستوى

بو بر آدر كه: انسانلق آديله آدلانان جميع مخلوقك ياننده آلتمش ايلدن بهرى احترام ايله چكيلوب. ميليونلارله زحمت كشر، كنديلر، يوان چوركدن اوتري گيجه گوندوز چالشانلار بو آدله اوزلرينه تسلى ويرويلر. ميليونلارله ادبالر، شعرالر، مصنفلر، محررلر، حتى ميليونلر ييله بو آد صاحبين واجب الاحترام ييلوبلر. بو نوياير اينك يديسنده هامو گوردى كه بو آد صاحبي، يعنى (عرفان ليو تالستوى) انسانيت عالمنه خدمت ايلمككن استعفا ويردى. هامو گوردى و ايشيتدى كه: بر اوجى آمريقادان، آزيادان توتمش آفريقا و عموم يوروپا عالمنده بو استغفادن ناشى نه قيامت قويدى.

من بيلميرم نيه ييله اولور؟

ندن ايله پولتيك عالمنده (بسمارقلر)، صنايع و اختراع عالمنده (اديسونلر)، مربى لك و اديبك عالمنده (تالستوىلر) و باشقهلر، ايله يورويادان و آمريقادان چيخور؟ ايله خرستيان آراسندن قالخور؟ مگر آزيا اهلى باشقه بر مخلوقدر؟ مگر اونلار نوع انسان دگل؟ مگر اونلارك باشلارى و بورون قولاقلارى باشقهدر، بونلارككى باشقه؟ اگر باشقه دگل، پس نندن ييله اولور؟

ايندى سن قولاق وير، من ديوم نندن ييله اولور. اگر عقلك كسمسه، سورا سنده اوز ييلديگكى دييرسن من قولاق آسارام. بلى، آزيادانده ييله آداملار چخور، اما آغزى اوزگه بر يولا دوشور.

عرض اولسون خدمت شرافت مآبگه كه: نوع انسان بردر، ايستر يوروپا باغچهلرنده گزه، ايستر هندوستان ميشهلرنده اوتليه، هيچ فرقى يوخدر. اونلارداده بونلاردده گاه ايله خارق العاده انسانلار عمله گلير كه نسبت ساير انسانلارا عقلده، دراكده، علمده، ذكاده، فكرده، شعورده و هر بر شينده باشقهلردن امتيازى اولور. ايندى عزيزيم، ايش بيليرسن نهدهدر؟ ايش هم اثردهدر، هم مآثرده.

يقين كه قانمادك، قوى لاپ ياخشى باشه سايلم. مثلا: آسياده بر نفر انسان عمله گلير كه، چوخ قابل، چوخ كامل، قوهسى، كلامتى، يازيسى، تصفيقتى، هر ايشى و هر حرکاتى ساير انسانلاردان فوق و اعلا درجهده اولور. بو آدمك بارهسنده او ساعت جماعت ايكي حصه اولاجاق: بر حصهسى درحال بونى تكفير ايدهجك، قتلنه فتوا ويژهجك. ايكمجى حصه نه ايدهجك؟ اونلاردا بو آدمى نيجه كه وار، ايله گورميهجكار: بونى اوليا، امام، پيغمبر، بلهكه الله يرينده توتاجاقلار. اوز حركتلريله، اوز اطاعتلريله، مختصر كلام زبان حاليله بو آدمه قاندير اجاقلار كه سن ماوراى نبى بشرسن. بيچارهنى بر اوزگه مقام ادعا ايلمگه وادار ايدهجكار. او آدمده ياواش ياواش شبههيه دوشوب. اوزين مستحق يلموب، بر موهوم مقام ادعا ايدهجك.

ايندى اهالى اولدى ايكي حصه: بر حصه بونى تكفير ايدن، او بريده تقديس ايدن. اودى وورهاور باشلاندى، يوزلرله، مينلرله، بلهكه يوز مينلر و ميليونلرله جانلار تلف اولدى. آخرده اگر سبيلردن برسبيله، تكفيرچى طرف غالب اولدى، او بريلر مضمحل

و بر باد اولدى. واقعا ايله اونلارك كافرلى تصديق اولنوب ابدى باطل آدلاناجاقلار. يوخ اگر او طرف غالب اولدى: بر تازه دين، بر تازه شارع، يا بر تازه مذهبده دنياده عمله گلدى.

مثلا، (مزدك) ايرانده، (مسيلمه) عربستانده مغلوب اولديسلار، اودر كه مضمحل اولوب، آدلارنده ابدى كافر و زنديق قالدى. اما (برهما) هندده، (كينيوسوس) كيتاىده بر اساييله فايق گلديلر، بر شارع حساب اولنوب گيتديلر.

ايندى بريم بو جفنگياتى يازماقدان مقصودمز بودر كه آسيادن چخان داهىلرى، مستعدلرى، تولستوى و اديسونلرى يا تكفيرچيلر مضمحل ايدوب قورتاروبلار، يا تقدسچىلر بيچارهلى موهوم ادعالر ايتمگه وادار ايدوبلر، قويموبلر كه استعداد اوز طبيعى حالنده گيتسون، عالم بشريته اوز فطرى قاعدهسنجه خدمت ايتسون.

اما يوروياليلر ييله اولموبلر، هر كسى نيجه كه وار، ايلهده تانيوبلار. بسمارقى كمر بسته، اديسونى صاحب اعجاز، تولستوى كلامين وحى آسمانى ييلموبلر. و هاييله تكفيرچيلرك تكفيرنده اولارا اثر ايتموب و ايتمدىده. او ايدى تولستوىي تكفير ايلمك، آنجاق بر نيجه نفر روحانى... و سياسى ياننده محدود قالدى، اهالى يه تاثير اولمادى. اگر بر ايله آدمى ايله نفوذلى كيمسهلر آسياده تكفير ايتسيديلر، بيچارهك ايشى بتوب گيتمشدى. نه اونك شائى قالمشدى، نه يازيلارى انتشار تاپمشدى، و نهده نام نشانى وارايدى. چونكه آزيا جماعتك اوزلرنده غور و تأمل يوخدر، هاموسىك جلوى هر يرده بر نيجه نفرك الندهدر، هارايه سورسهلر اورايه گيدهجكار «آغا ديور: سور دريه، سور دريه».

جومرى

تيلغراف خبرلرى

ولاديقاقاز — نيجه مدتدن برى حاجى محمد صادق آغانك تحت صدارتنده ييغلان اعانه پوللارى ايله قبرستانده تازه تيكيلىن مريضخانه آچيلوبدر. بودر مريضخانه آچيلاندان داها بر كس ناخو شلامير. مريضخانه بتون بتونه بوش قالوبدر.

اورگنج — بورانك يرلى مسلمانلارى رئيسلرك و دولتيليرك تشويقيله ۲۵ مين منات جمع ايدوب بر اصول جديد مكنتى آچماق ايتيولر. ليكن قابل اصول جديد معلمى تاپيلماديفنه گوره بخاراي شريفه گيلان قاضيى حضرتلرينه تيلغراف ووروب بر اصول جديد معلمى ايتيديلر.

اوردوباد — مير مرتضى آغا اوز فكرى و زحمتى ايله قايروب باشه گنوردىگى آيروپلان (هوا گيسى) ايله دونن شولوم خان ميداننده ۸ دقيقهده ۳ ويرست اوچالنده قالخور بر دور ووروب، سلامت يره ينمشدر.

نخجوان — دونن گل صنم خانمه حمامد پرى خانمك باشنه صو توكميوب بى اعتنالىق ايتديگنه جهت، گل صنم خانمك قونشولارى پرى خانمى بايقوت ايلوب دخى اونى بازار حمامنه قويمولار. گل صنم خانمك اورهگى برك سيخيلور.

البيات

اديب اعظم مرحوم ضيا پاشايه بگزتمه

مسجدده گوروب بزلري صانمه علماييز
 بز بر سوري عالم صفتنده بدلایز
 عالمده عمل اولماليدر بزده كه هيج يوق
 دلداده آلايش نرتيك هواييز
 ابنای وطن قووسا بزى گبتمگه ير يوق
 دوشسهك سفر غربته محتاج دعاييز
 بر شيئي غريبز ايكي خاصتمز وار
 عمامله جاندارمالار هم فقهاييز
 هر چند دورور فرقه من آلمده كنوزات
 اما يه يوزلكاره هر دمده فداييز
 مظلوملك بورخلمز اينك بزمه تعظيم
 بز ظالم ايسه كنه يه اولاره آغاييز
 اسلامه يارار بزده بر ايش يوقسهده باري
 آزاده گزوب مقنه يهن عبد راييز
 ژورنال غزينه آچدى ايشك اوسنى يكسر
 گبتدى شرف و شوكتمز شيمدى گدايز
 قالمش ياديمزده دادى ايام قديمك
 افسوس او شرفدن نيچه ايلدر كه جديز
 عادت يلهدر يغدغنى كسميوب هيج كس
 رحم ايت آى (عموا) بزلره مخلوق خدايز

ژورنال دگل، ساحه دنيايه جرسدر

رفقار ايله بر نوع بزيمكى بزه بسدر

عشق آباد «خورندان بك»

قافازده غازيت خوانلغه رغبت يكي چيقدى
 اول يوق ايدى شيمدى بو بدعت يكي چيقدى
 مكتب جوقالوب نشر معارف لر آچيلدى
 خاصه باكوده نور حقيقت يكي چيقدى
 عالم لرى تنقيد ايلمك دوشدى آرايه
 ليچاره آخوندداندنه شكاييت يكي چيقدى
 واعظلى تحقير ايلمك قاعده اولدى
 اوچتيل لره انعام و عناييت يكي چيقدى
 حق سويلينه بابى ديدرديك كيچن ايام
 بابى لره آنجاق كه رعاييت يكي چيقدى
 ژورنال يازاراق ملا، چكير شكل عمومى
 پوچ اولدى رساله بو حكاييت يكي چيقدى
 كيچمن شعرا نوحه يازوب هجو ديدردى
 بو نظم قوافى ييله عادت يكي چيقدى
 اول فقرا آچده قائلردى كوچه لرده
 مسكين لره آامين معيشت يكي چيقدى
 ايل صحبتمنى قرمى ساققالار ايدردى
 افكار جوانه تبعيت يكي چيقدى
 ماللر ايمش ملتة پابند ترقى
 آيدين گوزومز اشبو روايت يكي چيقدى

مجموعهده (ملا) علما عيبنى يازدى

اور كوشدى مریدلره بر كوچه په دازدى *

(*) «دازدى» تور كچه قاچماق معناسهدر

Սեւան Գեօրգիսեանի Սեւան Թատրոն

روشن

پوچتە قو طوسى

اوردوبادده «قميش» امضالى كاغذ يازانه: دوغردانده كه قميش سن.

عشق آبادده «حاجى اسدالله باره سنده» يازانه: حضرت موسى نك بويى اوتوز ارش ايدى، اوتوز ارشده عصاصك بويى ايدى، اوتوز ارشده هوپانانان سورا اوج ابن عتقك توپوغندن آغاجينك اوجيله ووراردى، اگر حضرت موسى نك عصاصى سيزك مكنوتكز اوزو نلقنده اولسايدى، اوگا هيچ هوپانماق لازم گلمزدى.

شماخيده «بر نقره»: هله بر آز صبر ايله گورك بلكه رحمه گله.

آغداشده «همشهرى يه»: او باره ده سورالر بلكه بر آز دانشاريق.

گنجهده «فقيره»: گوزده قولانغه اول. حكم مجلسى آچيلان كيمى اوزكى وير اورا. ايله زادلارى اوراده تيز اورگنه بيلرسن، باجارسان اورا عضو يازيل.

موقتى مدير: محمد على صدقى زاده.

اولدى كه معلمر كافر دگلمش لر. مسلمانلارك نظرينى بو ايشه جلب ايدوب هر يرده ييله حكم مجلسلرينك ترتيب تاپماغى اوره كدن آرزو ايديريك.

اما بر ايش وار كه بورا گنجهدر، اورا موسقوا. اولار ستودينتدر، بولار ملا (?) بولار آزيا مكنندن چخولار، اولار يوووپا.

اعلان

يازوب هامو مسلمان قارداشلاره و مؤمن حاجى عمو لره معلوم ايديرم كه نيچه ايل زحمتدن سورا (ربا) نك حلال اولماقدان اوترى تازه بر قاعده ايجاد ايتشم. هر كس ايتيور كه اجاربه پول ويرسون، و حرام اولما سون، بو آشاعده يازيلان قاعدهنى عمله گتورسون: ويرديكى پولى قزل و يا كاغذ، بر دسماله قويوب ديسون كه: بو مبلغى سگا ويريرم فلان مدته كيمى. هر گاه قزل ويريرسه وجهنده گرك كاغذ آلا، اگر كاغذ ويرسه گرك قزل آسون، اگر بو ايتك گناهى زادى او لمش اولسه من ضامنم.

حاجى قنبر على

اعلانلار

استانبولدان تازه آلدېغمز كتابلار:

يگى تاريخ عثمانى، تعليم قرائت - معلم حاجى انجى ۲نجى، ۳نجى، ۴نجى و ۵نجى قسم، جغرافىاى عمومى اطلاس، كوچك جغرافىا اولنجى ايلندن اوترى، قرائت كتابلارى، اختر كبر، قاموس فرانسوى، خواهش ايدنلر نفلسنده، وارانسوفسكى كوچهده، محمد زاده يه مراجعت ايتسونلر.

حاجى طرخان

چوخدان بهرى قاپاديلمش «مظفرى» مكنبى گنه تازهدن انجمن خيريه نك تحت نظارتده اولراق، آخيلوب درس لر باشلانمشدر. هر بر ايش اوز قاعده سيله گيدير. مكنبك دامك ناودانلارينك دينه توپراق توكلور، دامالارينك قازينى نوكمكن اوترى اوج دانه كورهك آنتوب.

عجايب مخلوقات

دنياده هر زاددان بو يوك نهدر؟

— جبرائلك قنادى.

— خير، بوندان بو يوك ندر؟

— بوندان بو يوك «صدا» نك صحيفه سى، كه گنجهلى آخوند

حاجى ملا حسنك مقاله سنى يرلكشديروب.

— خير بوده اولمادى، بولان دان بو يوك ندر؟

— بولاردان بو يوك گنجه ايتليلك نك حوصله لرى، كه

دورت بش گون اوزلرينى آواره ايدوب، بر حكم مجلسى قوروب

حاجى ملا حسن ايله ييش آلتى ساعت ديز بر اگلكشوب بر مهم

مسئله باره سنده دانشولار.

« يا جوج »

КРЕМЪ НЕЛЛИ
NELLY'S CREAM.

قريم نيللى
انگليز زاده گانلرى سائر لر ندىن زياده بو (قريم نيللى) ايشلدير لر، قولك، وجودك در بسنى آغار دوب بوموشالتمق ايچون هر ايل لوندو نده بر ميليون نانقه ساتيلور (قريم نيللى) انسانك يوز نده اولان لسكه لرى تمير ليور ساتيلور مور ماليز دو، غنلينسخ، قرار مانس و قوم ايناسى و حمله آيتيقا و آيتيقار سقى دكانلر ده بر شيشه الوب نوموش ايتمك اولار شيشه سنك قيمتى امانات ۵۰ قيك و امانات ۳۵ قيك. نالوز ايله گوندر بلسه ۵۰ قيك ارتقدر، كل روسيه ايچون ادريس: موسقووده پير چيستينقا، واسيلدوسكى پير يولوق، ۳ نمره لى ايو،

ایران ایشلری

ملا! ایران ایشلری، خصوصاً آذربایجان تمام دوزه لوب، نیجه که سنک کیفکدر. بر کلمه یالان یوخدر، هر نه یازیرام اینان تمام اداره لر آوروپا قاعده سیله ایشه دوشوب فیرفیر فیریلدیور، (هیج چرخ دؤارده بیله فیریلدییه بیلمز) هر کس هر نه دیسه اینانمیا سان غرضلن دیبورلر، باخ او که انجمندر، اونا هیج سوز یوخدر، او ایله اؤلدن یاخشی در، هر کس دیسه که نیجه نفر دبنک اوتو روبلار اوردا نوخود فالی آچیرلار اینانما بهتانددر، شیخ سلیمک یینلرینک برکتندن ایله شیلر اولا بیلمز.

برده خدا نکرده بریسی گلوب سیزه دییه که تبریزک ایکی یوز اللی مین نفر جماعتنک مکتبلری عبارتدر ایگرمی بش کپنه مکتبلردن و هر بریندهده ایگرمی بش اوشاق، اینانما بو لاپ غرضدر. هه، گنه هر کس دیسه که اؤل آخر ایکی - اوچ تاره قاعده ایله مکتب وار، و آغالارک هامیسی نیتلرین بویرده قو یوبلار که اولاری ده داغینسونلار، اگر بونا اینانساگز منی لاپ بر بویوک درد آلتنده قویارسگز.

ایالت طرفندن اعلان اولونور که بوندان سورا مرثیه خان، درویش، نقال، فال آجان، چاوش و مطرب کیمی آداملار «کسب روزی» ایچون ایراندان قاقازه گیتمسونلر، چونکه اولارک هامیسی ایچون تبریزده تازه آچیلان قانونی اداره لرده ایشلری نظمه سالمقدان اوتری لازمدلر، مواجبهده اللی تومننن اوچ یوز تومنه قدر، مداخل هر کس نقدر باجارسا، اگر اوزلریده مستبد و «اسلامیه» طرفندن مشروطه چیلره گلله آتاندان اولسالار داها گوزل اولار.

هه، بر سوز یادیمان چخدی قوی اونیه دیوم: یازمشوق تقلیدسن کابلا آغا بالا عمی ده گلسون، بو کیشی نک داها دخلی یوخدر...

خوی - ملا عمو! ایستورم خویک گذارشاتندن بر نیجه کلمه قوللو قکزه عرض ایدم، اؤلا او سوزلردن بریسی بودر که اداره نظمیته نک اوچومجی دایره سنده، یعنی اوچومجی اوچاستقاده خوا روز دوگوشدورمکن باشقه بر شی گورمیدیم. نه دفتر، نه میرز آتجاج بر سر نظمیته، یعنی پرستانو وارییدی و بر نیجه نفر معاون لری مملکتک مهم ایشلرینه مشغول ایدیلر.

۲) خوی دارالمؤمنین اولماغه گوره فاحشه خانه آچماق برک قدغندر، آتجاج خلقک ایشی یولا گیتمکن اوتری بر «ایرکک خانه» سابق نایب الحکومه اعزازالدوله نک ایونیک قباغنده آچیلوب، قاپوسیده اؤل شبیدن صبحه کیمی مشتریلرک اوزینه آچقندر، ما کولی لارک یری بوش. مشروطه ایله برجه خوی اهله دوشوب، خان حمامندهده «ارکک خانه» دوزلدوبلر. یاشاسون خوی اهلی، برده جناب شیخ فضل الله، یعنی میرزا آغا بالا مجاهدک قتلنه فتوا ویروب اولدورتدیرن. آغا ایله محبوب القلوبدر که هر نه دیسه جماعت الله طرفندن نازل اولان سوزلردن حساب ایدرلر، او جنابک موعظه لرندن بریسنی آشاغده یازیرم که اونک نه اولدیغنی بیله سگز.

موعظه :

جماعت! بو حالیه و بو خیال ایله که سیزلر وارسگز،

الله جبرئیله حکم ایدهجک که آغری داغدان بر داش گوتوروب سیزک باشکزه ساسون، نیجه که بر دفعه الله جبرئیله دیدی و اودا گیدوب فلسطین داغندن کولونک ایله بریکه داش قویاردوب آلدی باشنه گنوروب سالدی خلقک باشی ازدی، و بونی ده بیلک که همان داشک ائی بوردان (عازابا) و اوزونلغی ده (قارا شعبانلی) امام زاداسنک یانته ایدی.

بودا یا هو کیچر

ملا نما ضددر علمه اگر عارف اولان کیمسه نی تکفیر ایدر
 اوبما بودنیایه فنادر دیبر دینمه، دانیشما! - بودا یا هو کیچر
 گونده عوامی باشنه یغساد ظالمه، چاره دعا قیلساده
 خضیه اولوب عزته گرچاتساده دینمه، دانیشما! - بوده یا هو کیچر
 هر نه جفا گورسه روا ملتته توش ایله سه امتی هر ذلته
 هر نه ایده لایق اولانفرته دینمه، دانیشما! - بوده یا هو کیچر

سبب

نه قدر که غازیته لرده یازیرلر و سویلدورلر که مسلمانلارک اوغری، یول کسن، قوچی و آدام اولدورن اولماقلارینک و سایر پیس ایشلرینک سببی جهالت و علم سزلکدر، من هیج اینانمیرم. اگر دوغردانده بو ایشلرک سببی علم سزلکدر، بس نه ایچون ارمنیلرک و باشقه ملنلرک عوام جماعتی بیله ایشلره مرتکب اولمیرلر؟ ایله همیشه بیله ایشلری ایلینلر مسلمانلاردر. من بو ایشده لاپ «مات» قالمشیدیم و نه قدر فکر ایلدوردم باشه دوشه بیلیمیردیم آتجاج بو گونلر (مجلسی) نک «ذادالمعاد» آدلی کتابنده بر بیله مطلب گوردوم: «از حضرت... منقول است که هر که احیا کند شب قدر، گناهان او آمرزیده شود، هر چند بعد ستاره های آسمان و سنگینی کوهها و گیل دریا باشد». سورا آتاندیم که بو ایشلرک هاموسینک سببی و باعثی مجلسی محرومک بیله بیله قایرما روایتلری ایش. هر کس نه دییهجک دیسون، من غیر شیئه اینانان دگلم والسلام.

« فضول »

موسقوا - گنجه

موسقواده اولان ارمنی سنودینت لری، ملت لرینی روس ادیباتیه آشنا ایتمکن اوتری، بر چوخ کتابلار روس دیلندن ارمنی دیله ترجمه ایدوب و طبع ایتمگه بر جمعیت ترتیب ایتمشلر. بو ساعتده نیچه کتابلار چاپدان چخوب نشر اولونماقدهدر.

گنجده بر ملانک نیجه نفر معلملری کافر آدلاندیردیغندن و معلملرک بو ایشدن یورکلری سیخیلدیغندن، بو گونلرده معلملرک کافر اولوب اولماماقلارینی اثبات ایتمکن اوتری بر حکم مجلسی ترتیب ایدوب ایشه باخلدی. نیجه باتمان صحتلردن سورا معلوم